

Aan

Staatssecretaris
Cc. Minister

nota

Kamerbrief Basisnet 2022 en Robuust Basisnet

TER BESLISSING

Datum

17 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/233181

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster B

Beslistermijn

13-10-2023

Bijlage(n)

3

Aanleiding

Jaarlijks wordt een voortgangsbrief naar de Tweede Kamer gestuurd met de realisatiecijfers van het Basisnet, het wettelijk stelsel voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over spoor, weg en water. Net als andere jaren worden de gerealiseerde risicocontouren vergeleken met de plafonds die in de Regeling Basisnet zijn vastgelegd. In de brief wordt naar de betreffende website verwezen voor het monitoringsrapport, voor u is een kopie bij deze nota gevoegd.

Er zijn sinds de invoering van het basisnet structureel overschrijdingen van de risicoplafonds, met name langs het spoor. In 2021 is daarom gestart met de voorbereiding van de omvorming naar een Robuust Basisnet, in eerste instantie gericht op het vervoer per spoor, maar uiteindelijk natuurlijk over het vervoer via de (vaar-)weg.

In de brief wordt ook uitgebreid stilgestaan bij een evaluatie van het huidige basisnet door Ecorys. De conclusie van die evaluatie is kort gezegd: het huidige stelsel werkt niet goed en kan ook niet goed werken.

In deze brief wordt vervolgens uitgebreid ingegaan op de uitgangspunten voor de nieuwe regeling, die volgens het huidige plan in 2024 aan de Tweede Kamer wordt voorgelegd.

Deze brief is afgestemd met DGMO en BZK, ILT en ProRail.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met de inhoud van de brief wordt u verzocht deze te ondertekenen en door te geleiden naar de Tweede Kamer.

Krachtenveld

Er vindt nauw overleg plaats met de decentrale overheden over de beoogde wijzigingen. Een deel van de decentrale overheden heeft moeite met het accepteren van de uitkomsten van de evaluatie en de voorgestelde wijzigingen. BZK, IenW/DGMO en IenW/DGMI voeren in de periode september-november op directeurs-niveau intensief overleg met decentrale bestuurders om hen mee te nemen in de noodzakelijke veranderingen.

Het verzet heeft vooral te maken met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor en het feit dat steden langs de spoorroute wel de lasten ervan ervaren, maar niet de voordelen. Er is behoefte aan een Rijksvisie op de door hen ervaren tegenstelling tussen de vraag vanuit het Rijk om te bouwen nabij OV-knooppunten en de inzet op het vervoer van gevaarlijke stoffen die via het spoor ook door de woonkernen gaat. Via met name de Toekomstvisie Spoorgoederenvervoer wordt hieraan gewerkt. En natuurlijk ook via een visie op goederenvervoer (via de (vaar-)weg, het spoor of via buisleidingen).

Toelichting

Evaluatie Basisnet.

De onderzoekers concluderen dat het basisnet, zoals dat nu is, om verschillende redenen niet kan werken. De risicoplafonds zijn her en der te krap gekozen waardoor er standaard overschrijdingen zijn. Aanpassen van de plafonds – zoals eerder werd overwogen – is geen duurzame oplossing omdat het vervoer mogelijk verder gaat toenemen en de rekenmethodiek met regelmaat wijzigt. Het beperken van het vervoer van gevaarlijke stoffen op plekken waar er een overschrijding plaats vindt (routeren) loopt tegen de beperkingen van de Europese inzet op vrij verkeer van goederen aan, en biedt overigens ook geen oplossing omdat het vervoer dan naar andere tracés wordt verlegd en/of het vervoer zich naar de weg verplaatst. Dat probleem (waterbed) hebt u in de Kamer ook al naar voren gebracht. De oplossing kan dus niet binnen het huidige stelsel worden gevonden.

Het Robuust Basisnet beoogt daarom de steden meer inzicht te geven in de ontwikkelingen van het vervoer van gevaarlijke stoffen op het spoor en hen handvatten te geven om daar op in te kunnen spelen met maatregelen. Tegelijkertijd blijft het Rijk zich inzetten voor continue verdere verbetering van de veiligheid op het spoor.

Het enige – maar radicale – alternatief is dat het hele idee van het basisnet wordt losgelaten, waarmee Nederland wel in de pas zou lopen met de ons omringende landen. De andere Europese landen gaan er van uit dat de eisen ten aanzien van het transport afdoende zijn om de risico's te beheersen, ook in drukbevolkte gebieden.

Politieke context

In deze brief geeft u binnen de kaders die eerder zijn gedeeld met de Tweede Kamer en die middels een motie zijn geaccordeerd, een nadere invulling van het robuuste basisnet. Door de monitoringsrapportage en de uitgevoerde evaluatie aan de Kamer te sturen en daarbij uw conclusies te presenteren zet u die lijn door. Daarmee legt u de basis waarop later de nieuw gekozen Kamer over de in een volgende fase voor te leggen regelgeving kan oordelen.

Financiële/juridische overwegingen

Momenteel wordt het Robuuste Basisnet uitgewerkt in nieuwe regelgeving die medio 2024 naar de Tweede Kamer kan worden gezonden.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij

Het huidige basisnet werkt niet en het gevolg daarvan is dat steden ruimtelijke ontwikkelingen starten op basis van verkeerde uitgangspunten over het transport

Datum

17 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/233181

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster B

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

3

van gevaarlijke goederen en risicoberekeningen. Het betreft veelal onderschattingen. Het Robuuste Basisnet beoogt deze onduidelijkheden te beperken. Daarmee wordt een systeem gebaseerd op schijnzekerheden vervangen door een systeem waarmee onzekerheden in beeld worden gebracht en gemanaged kunnen worden.

Communicatie

Er wordt in gezamenlijkheid DGMI/DGMO een communicatietraject voorbereid rond het robuuste basisnet en spoorveiligheid. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het team van het derde spoor in Duitsland en het team dat werkt aan de Toekomstvisie spoorgoederenvervoer.

Voorgaande ontwikkelingen en alternatieven

In januari van dit jaar heeft de Kamer voltallig voor een motie gestemd van de leden Minhas (VVD), Van Ginneken (D66) en Geurts (CDA) waarin wordt opgeroepen tot het omvormen van het huidige basisnet langs de lijnen van het Robuuste Basisnet.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief Jaarverslag Basisnet 2022	De Kamerbrief geeft de belangrijkste punten weer van de monitoringsresultaten van het Basisnet. Het gaat in op de uitkomsten van de evaluatie van het Basisnet en het geeft een nadere invulling weer van het robuuste basisnet.
2	Evaluatie Basisnet	Rapport van de evaluatie inclusief managementsamenvatting.
3	Rapport Realisatiecijfers basisnet 2022	Bijgevoegd als bijlage bij de nota, niet om als bestand bij de Kamerbrief te voegen (in de Kamerbrief wordt naar de vindplaats verwezen).

Datum

17 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/233181

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster B

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

3